

Tulkojums no angļu valodas

NCR (Nīderlandes Nacionālo lauksaimniecības un dārzkopības kooperatīvu padome)

NCR Kooperatīvu pārvaldības kodekss

Nīderlandes Nacionālā kooperatīvu padome, 2015. gada 22. maijā

Adrese: Groenmarktstraat 37, 3521 AV Utrehta, Nīderlande

Tālrunis: +31 (0)30- 284 04 90

E-pasts: ncr@cooperatie.nl

Twitter: @NCR_Coop

www.cooperatie.nl

NCR labprāt palīdzēs saviem biedriem un citiem kooperatīviem piemērot šo kodeksu vai atbildēs uz visiem jautājumiem. Lieki piebilst, ka mēs esam atvērti jebkuriem priekšlikumiem vai ieteikumiem, kādi jums varētu rasties.

Skatīt Kodeksa digitālo versiju tīmekļa vietnē www.cooperatie.nl/ncr-code.

Satura rādītājs

1. Ievads	2
1.1. Korporatīvā pārvaldība un kodeksi	2
1.2. Kooperatīvi	2
1.3. Kodeksa mērķis, kooperatīvā uzņēmējdarbība	3
1.4. Uzņēmējdarbība ar līdzdalību	3
1.5. Uzraudzība – valde – izpildvalde – dažādi modeļi	4
1.6. Biedri – biedru padome	5
1.7. Divējādība – vienpakāpes valde – Eiropas kooperatīvā sabiedrība	5
1.8. Kooperatīvu uzraudzības padomes	6
1.9. Valdes locekļu un padomes locekļu kvalitāte	6
1.10. Darba apjoms un uzraudzība	7
1.11. Konsultatīvā komiteja	7
2. Darba apjoms un uzraudzība	8
2.1. Uzraudzības noteikumi	8
3. Valde	8
3.1. Valdes veidošanas principi	8
3.2. Valdes noteikumi	8
4. Uzraudzības padome	14
4.1. Uzraudzības padomes principi	14
4.2. Uzraudzības padomes noteikumi	14
5. Biedri	20
5.1. Biedru dalības principi	20
5.2. Biedru noteikumi	22

1. Ievads

1.1. Korporatīvā pārvaldība un kodeksi

NCR Kooperatīvu pārvaldības kodekss tika izstrādāts 2005. gadā un pirmo reizi tika pārskatīts 2011. gadā. Korporatīvās pārvaldības jomā notiekošā attīstība radīja nepieciešamību NCR izstrādāt jaunu (trešo) Kodeksa versiju 2015. gadā.

Korporatīvās pārvaldības kodeksa nolūks parasti ir elastīgu noteikumu kopums, kas kalpo uzņēmumu vadības profesionālisma uzlabošanai un šīs vadības uzraudzībai. Šāda kodeksa NOTEIKUMI var tikt uzskatīti par vispārpieņemtiem labas korporatīvās pārvaldības vispārīgajiem priekšstatiem. Turklāt kodeksos ir ietverti uzvedības NOTEIKUMI, kuru mērķis ir veicināt pārredzamību, jo lielāks atklātums ir īpaši nozīmīgs finansētājiem, kapitāla daļu īpašniekiem un biedriem.

Nemot vērā, ka kooperatīvs atšķiras no sabiedrības ar pamatkapitālu mērķu un organizācijas ziņā (sk. nākamo rindkopu), kooperatīvi kā juridiskas personas ir pelnījuši savu pārvaldības kodeksu.

NCR Kooperatīvu pārvaldības kodekss nav juridiski saistošs dokuments. Šo kodeksu Nīderlandes kooperatīvi piemēros brīvprātīgi. Šā kodeksa pamatā ir Nīderlandes uzņēmumtiesības. Tomēr mēs uzskatām, ka lielākā daļa principu un labākās prakses noteikumu šajā kodeksā ir balstīti uz pamata kooperatīvu pieņēmumiem, kas tiek piemēroti visā pasaulē un kas var būt noderīgi kā vadlīnijas kooperatīvu pārvaldības uzlabošanai visā pasaulē.

1.2. Kooperatīvi

Lai gan biržā kotēto uzņēmumu vadības struktūra ir diezgan vienota, to pašu noteikti nevar teikt par kooperatīviem. Pielāgojamais likums par biedrošanos, kas attiecas uz kooperatīviem, ļauj veidot kooperatīvu struktūru, balstoties uz ļoti atšķirīgiem modeļiem.

Nīderlandes Civilkodeksa 2:53. pantā noteikts, ka kooperatīvam “jābūt noteiktam mērķim nodrošināt galvenokārt noteiktas tā biedru materiālās vajadzības”, tādēļ tas nozīmē labākus nosacījumus šiem biedriem. Tomēr (vai varbūt, protams) tas arī ietver nepārtrauktību attiecībā uz šo biedru interesēm un dažreiz atkarībā no finansēšanas veida atdevi uz iemaksātā kapitāla. Saskaņā ar kooperatīvu būtību un raksturu, tie pievērš lielu uzmanību ilgspējai un korporatīvai sociālai atbildībai (KSA). Šajā ziņā daudziem kooperatīviem ir noteikti vairāki mērķi.

Ja kooperatīvu finansē tā biedri un ja šie biedri ir saistīti ar kooperatīvu, piemēram, ar piegādes vai iepirkuma saistībām, ir viegli saprast viņu iesaistes augsto pakāpi. Tas tiks atspoguļots uzņēmuma vadības struktūrā, kaut arī ir iespējama arī dalība kooperatīvā bez saistībām. Tomēr šajā sakarā ir jānošķir slēgtie kooperatīvi, kuru uzņēmēji bieži vien ir biedri un ar plašu saistību klāstu pret kooperatīvu, un no otras puses atvērtie kooperatīvi, kuros biedriem ir maz saistību vai nav vispār nekādu saistību pret kooperatīvu.

Nemot vērā dažādas kooperatīvu pastāvēšanas formas, iespējams, ka noteiktos apstākļos var būt nepieciešams praksē atkāpties no šā kodeksa. Konkrētais kodekss ir

pārskatīts no šī viedokļa, lai gan slēgtais kooperatīvs ir izvēlēts kā specifiskāks sākumpunkts. Tāpat kā pielāgojams likums par biedrošanos atļauj pieskaņošanu, būtu jāparedz atkāpes no šā kodeksa, ņemot vērā dominējošos, īpašos kooperatīva apstākļus, un tādējādi nodrošinot neatpalikšanu no mūsdienās bieži dzirdamā uzsaukuma panākt lielāku manevrējamību uzņēmumtiesībās. Tomēr pašreizējā kodeksā ir iekļauts PUNKTS, saskaņā ar kuru jāsniedz paskaidrojumi, ja netiek ievērots viens no tā principiem vai noteikumiem, t.i., vispārpieņemts princips “izpildīt vai paskaidrot”.

1.3. Kodeksa mērķis, kooperatīvā uzņēmējdarbība

Nīderlandes Nacionālo lauksaimniecības un dārzkopības kooperatīvu padome (NCR) darbojas kā kooperatīvu zināšanu centrs. NCR dalībnieku pārstāvji darbojas kā ļoti svarīga zināšanu apmaiņas un vairošanas platforma, kas lielu uzmanību pievērš pārvaldības jautājumiem. Diskusiju rezultātā drīz vien tika izvirzīta prasība, ka šis kodekss nedrīkst kļūt par traucēkli labai uzņēmējdarbībai, bet gan tikai dot labumu. Turklāt tika norādītas būtiskās atšķirības starp kooperatīvu biedriem un (lielu) uzņēmumu daļu īpašniekiem. Kooperatīvu biedri parasti ir vairāk iesaistīti kooperatīvā, biedru sapulcēs ir retāk vērojams absentisms (izvairīšanās), un biedri ir iesaistīti lēmumu pieņemšanā agrākā posmā. Vispārīgi runājot, arī izrādās, ka praksē biedru vidū pastāv liela ticība kooperatīva vadības profesionālai un pārredzamai darbībai.

Neskatoties uz to, tika atzīmēts, ka kodekss var noderēt, ja ir nepieciešams mainīt vadības struktūru, kā arī kvalitātes kontrolei un ikdienas vadības un uzraudzības uzlabošanai.

NCR Kooperatīvu pārvaldības kodekss ir paredzēts, lai uzlabotu 1) kooperatīvu uzņēmējdarbību, 2) tādējādi arī biedru iesaisti kooperatīvā, un 3) profesionālo vadību un uzraudzību.

1.4. Uzņēmējdarbība ar līdzdalību

Kooperatīvs pastāv tā biedru labad. Principā runa nav par iemaksātā kapitāla atdevi trešo personu interesēs, bet gan par biedriem nodrošināmajiem vislabākajiem piegādes vai iepirkuma noteikumiem un nosacījumiem ilgtermiņā. Šis ir normatīvais mērķis vai, citiem vārdiem sakot, vadības un uzraudzības padomes (to uzraudzības pienākuma ietvaros) ir atbildīgas par šī standarta ievērošanu. Tādējādi “kooperatīvā uzņēmējdarbība” ietver šo konkrēto mērķi un ar to saistīto organizāciju saskaņā ar likumu par biedrošanos - “uzņēmējdarbība ar līdzdalību”. Tāpēc kooperatīvs ir demokrātiska juridiskā forma. Ņemot vērā lielā mērā dažādo biedru iesaistes pakāpi un tādējādi juridisko saistību, biedru kontrole kooperatīva ietvaros var ievērojami atšķirties.

Dalībnieku iesaiste vai tās trūkums vietējā līmenī un kooperatīva vadības līmenī nedrīkst traucēt labo uzņēmējdarbības praksi kooperatīvā, tādēļ ir jārod līdzsvars. Ja biedru iesaistes līmenis ir augsts, piemēram, caur finansēšanas saistību un/vai piegādes un iepirkuma saistību, biedru iesaiste vai kontrole var būt arī dziļa attiecībā uz tādiem aspektiem kā stratēģija un ieguldījumi.

Īsāk sakot, savstarpīgums un mijiedarbība ir galvenā kooperatīvās uzņēmējdarbības iezīme, un daudzās kooperatīvajās jeb sadarbības ideoloģijās tā tiek

minēta kā sadarbības princips. Labi līdzsvarotas vadības modelis ar kontroli, kas ir “pelnīts”, t.i., proporcionāli uzņemtajām saistībām, atbalsta veiksmīgu labu kooperatīvo uzņēmējdarbību.

Iedarbīga saziņa šajā ziņā ir ļoti būtiska. Biedri var īstenot konstruktīvu kontroli tikai tad, ja viņiem ir pieejama attiecīgā informācija.

1.5. Uzraudzība – valde – izpildvalde – dažādi modeļi

Kooperatīvi var izvēlēties dažādus modeļus valdes veidošanai un tās uzraudzībai, kā arī biedru līdzdalības organizēšanai. Tas ir iespējams, pateicoties plašajam likumam par biedrošanos, kas atļauj izmantot dažādus modeļus. Konkrēta modeļa izvēle bieži vien ir saistīta ar biedru iesaistes mērogu un pakāpi. Turpmāk īsumā tiek aplūkoti trīs visizplatītākie modeļi.

Holandes Civilkodeksā ir PUNKTS, ka lielākiem kooperatīviem ir obligāti jādiabina uzraudzības padome. Likumā noteiktie divpakāpju noteikumi [*structuurregime*] ir diezgan apjomīgi un tostarp attiecas uz uzraudzības padomes pienākumiem un pilnvarām, kā arī uz tās locekļu iecelšanu. Tradicionāli kooperatīvos bieži vien ir uzraudzības padome, pat ja likumā noteiktie divpakāpju noteikumi nav piemērojami.

Balstoties uz ideju, ka kooperatīvs ir slēgta partnerības forma tā biedriem un biedru vidū, parasti biedri vēlas, lai kooperatīva vadība tiktu uzraudzīta un ka daudzos gadījumos uzraudzības padome sastāv (daļēji) no kooperatīva biedru vidus. Ja valde arī sastāv no kooperatīva biedriem atbilstoši tā saucamajam tradicionālajam modelim un ja valde nodarbojas ar izpildvaldes vadību, pastāv iespēja, ka organizācijā notiks dubulta uzraudzība: (biedru) valde uzrauga izpildvaldi, tādēļ jāņem vērā, ka valde ir un joprojām paliek atbildīga par vadību un ka pēc tam uzraudzības padome uzrauga valdi.

Kooperatīvi, kuri izvēlējušies, lai to valdes sastāvā būtu profesionāli vadītāji ne no biedru vidus, kuri ir atbildīgi par vadību, tiek uzskatīti par kooperatīviem saskaņā ar “izpildvaras modeli” un “plus uzraudzības padomes modeli”. Likums par biedrošanos skaidri pieļauj šāda modeļa pielietojumu, kā rezultātā biedri neveda kooperatīvu, bet gan tikai uzrauga ar uzraudzības padomes starpniecību.

Papildus iepriekš minētajiem diviem modeļiem (izpildvaras modelim un plus uzraudzības padome modelim) pastāv arī trešais modelis - tā saucamais “smilšu pulksteņa modelis”. Šā modeļa atšķirīgā iezīme ir sekojoša: kooperatīvs vai mātes kooperatīvs aprobežojas vai īstenībā aprobežojas savā darbībā tikai ar meitasuzņēmumu vadību un finansēšanu. Šāda veida grupas struktūra piedāvā iespēju īstenot pilnīgu vai daļēju personāla pārklāšanos attiecīgo juridisko personu valdē un uzraudzības padomē, kad mātes kooperatīva direktori ir meitasuzņēmuma uzraudzības padomes locekļi. Šādā veidā pilnīga vai daļēja personāla pārklāšanās var pastāvēt atsevišķu juridisku personu valdē un uzraudzības padomē.

Šajā kodeksā nevienam konkrētam modelim netiek dota priekšroka. Tomēr praksē var uzskatīt, ka tradicionālais modelis strauji zaudē pozīcijas izpildvaras modeļa un plus uzraudzības padomes modeļa priekšā.

Tas ir saistīts ar pašreizējo vadību vēlmi kļūt profesionālākām un dažkārt ar aizvien pieaugošo kooperatīvu darbības vērienu. Diezgan bieži, kad tiek nomainīts

tradicionālais modelis, tā pamata principi tiek aizstāti ar biedru padomes ieviešanu (sīkāk par to skatīt 1.6. punktu), kurai biedru kopsapulce ir noteikusi pienākumus un pilnvaras.

Šā kodeksa NOTEIKUMI, kas attiecas uz vadību, ir piemērojami neatkarīgi no tā, vai ir izveidota “biedru valde” no biedru vidus, vai “vadītāju valde”, kuru ieceļ uzraudzības padome, vai arī jaukta tipa valde.

1.6. Biedri – biedru padome

Vairākums lielo kooperatīvu, kuros reizēm ir pat vairāki tūkstoši biedru, ir izvēlējušies dibināt biedru padomi. Likumdevējs ir definējis biedru padomi kā kooperatīvu institūciju, kuru var iedibināt ar netiešu vēlēšanu palīdzību. Biedru padome parasti pārņem biedru kopsapulces lomu, un tā var darboties kā diskusiju un konsultāciju struktūra. Šo kodeksu var piemērot kooperatīvi ar biedru padomi, kā arī kooperatīvi bez biedru padomes. Lai palielinātu biedru iesaisti, šis kodekss nosaka, ka, ja trīs gadus pēc kārtas: a) kooperatīva sastāvā ir vairāk nekā 500 personu un/vai b) biedru kopsapulču apmeklētība ir mazāk nekā 50% no kooperatīva biedriem, valde sagatavo priekšlikumu par biedru padomes izveidošanu.

Uz biedru padomi pilnībā attiecas visi noteikumi par biedru kopsapulci.

1.7. Divējādība – vienpakāpes valde – Eiropas kooperatīvā sabiedrība (EKS)

Šajā kodeksā tiek pieņemts, ka kooperatīviem ir izveidota gan valde, gan uzraudzības padome. Kā minēts iepriekš, pretējā gadījumā, pretstatā tiem kooperatīviem, kuriem ir obligāta divpakāpju vadības noteikumu piemērošana, nepastāv pienākums izveidot uzraudzības padomi. Tomēr likums paredz brīvprātīgu uzraudzības padomes izveidošanu.

Nīderlandes likumdevējs ir izvēlējis divējādu sistēmu, citiem vārdiem sakot, stingri nošķirt vadību un šī vadības uzraudzību. Angloamerikāņu jurisdikcijās ir izplatīta vienpakāpes sistēma, kad vadības un uzraudzības funkcija tiek apvienota vienā valdē. Valdes locekļi, ieskaitot valdes priekšsēdētāju (izpilddirektors) un uzraudzības padomes locekļi, ieskaitot uzraudzības padomes priekšsēdētāju, ir šīs vienotās valdes locekļi. Apvienojot izpildvaldes locekļus un padomes locekļus vienā valdē (vienpakāpes struktūra), tiek apvienota vadības un uzraudzības funkcija.

Likums par vienpakāpes valdi stājās spēkā 2013. gada 01. janvārī, un, pamatojoties uz šo tiesību aktu, akciju sabiedrības [*naamloze vennootschappen*] un privāto uzņēmumu ar ierobežotu atbildību [*besloten vennootschappen*] var izveidot vienpakāpes valdi, kurā locekļi var būt ar un bez izpildpilnvarām.

Tomēr līdz pat šai dienai tiesību aktos par kooperatīviem nav ietverti nekādi šādi nosacījumi. Tas nozīmē, ka pašlaik, ja uz kooperatīvu attiecas divpakāpju valdes noteikumi, kooperatīva pienākums ir dibināt uzraudzības padomi. Šajā kontekstā ir spēkā atsauce uz provizorisko likumprojektu par kooperatīvu un savstarpēju apdrošināšanas sabiedrību vienpakāpes valdi [*Voonontwenp monistisch bestuunsmodel coopenatie en ondenlinge waanbongmaatschappij*], kurā ietverts PUNKTS, kas ievieš kooperatīvu vienpakāpes valdi (un tas atbilst vienpakāpes valdei akciju sabiedrībām un privāto uzņēmumiem ar ierobežotu atbildību). Pat tad, ja kooperatīvam piemēro

divpakāpju nosacījumu, obligāto uzraudzības funkciju var paredzēt vienpakāpes valdē. Likumprojekts pašlaik atrodas apspriešanās.

Saskaņā ar spēkā esošajiem tiesību aktiem tomēr ir iespējams izvēlēties vienpakāpes valdes struktūru atbilstoši Eiropas kooperatīvās sabiedrības (EKS) vadības modelim. EKS kā Eiropas juridiska persona ir iekļauta mūsu tiesību sistēmā, un tādēļ tā pakļaujas Nīderlandes likumiem par juridiskām personām. EKS kā juridiskas personas vadības modelis ir īpaši paredzēts tiem kooperatīviem, kuru locekļi atrodas dažādās ES dalībvalstīs. EKS statūtos ir iespēja izvēlēties divējādo vai vienpakāpes valdes struktūru.

1.8. Kooperatīvu uzraudzības padomes

Tiesību akti, tiesu prakse un arī šis kodekss paredz, ka uzraudzības padome rīkosies uzņēmuma interesēs. Pats par sevi saprotams, ka uzraudzības padomes locekļi nodrošina, ka visu iesaistīto pušu intereses tiek pienācīgi aizsargātas un veicinātas, bet galu galā viņu uzdevums papildus valdei ir rīkoties vislabākajās uzņēmuma interesēs. Šajā ziņā papildus viņu uzraudzības uzdevumam nevajadzētu pārāk zemu novērtēt viņu konsultatīvo uzdevumu, tas ir, atsevišķu uzraudzības padomes locekļu apņemšanos piedalīties konkrētu kooperatīva misijas jautājumu risināšanā. Dominējoša kooperatīvu biedru dalība uzraudzības padomēs šajā sakarā ir atbilstoša, jo īpaši slēgto kooperatīvu gadījumā.

Orientēšanās kooperatīva uzraudzības padomes locekļu izvēles procesā atšķiras no biržā kotēta uzņēmuma uzraudzības padomes locekļu izvēles procesā. Tas ir skaidrs, jo kooperatīva (principā) vienīgais mērķis nav atdeve no iemaksātā kapitāla, bet gan slēgta biedru partnerība šo biedru interesēs. Līdz ar to saudzīgāki likuma noteikumi par struktūras veidu, kas attiecas uz kooperatīviem, arī šajā ziņā atšķiras no tostarp lielo uzņēmumu struktūras veida. Piemēram, kooperatīvu struktūras veids dod iespēju iekļaut statūtos noteikumu, kurš nosaka, ka divām trešdaļām uzraudzības padomes locekļu ir jābūt kooperatīva biedriem.

Šī ir iespēja, ko daži kooperatīvi izmanto un citi kooperatīvi ignorē. Praksē uzraudzības padomes parasti sastāv galvenokārt no biedriem ar tā sauktajiem asociētajiem ārējiem biedriem. Šķiet, ka tas darbojas labi. Šajā sakarā jāuzsver, ka ir svarīgi, lai būtu vēlme koncentrēt kolektīvu uzraudzību uz konkrēto uzņēmējdarbības sadarbības mērķi. Kā jau minēts iepriekš, tas, protams, attiecas uz visiem uzraudzības padomes locekļiem. Tomēr ārējiem uzraudzības padomes locekļiem, jo īpaši tiem, kuriem nav pieredzes kooperatīvu pārvaldībā, tas varētu kļūt par papildu uzmanības punktu. Šim punktam var pievērst uzmanību aprakstā, kā noteikts šajā kodeksā.

1.9. Valdes locekļu un padomes locekļu kvalitāte

Šis kodekss ietver virkni noteikumu, kuru mērķis ir garantēt kooperatīvu vadības un uzraudzības kvalitāti. Daudzi kooperatīvi ir lieli, un daži no tiem darbojas starptautiskā līmenī. Tas prasa atbilstošas zināšanas, prasmes un pieredzi. Biedru līdzdalība kooperatīvā augstākajā vadības līmenī prasa papildu uzmanību attiecībā uz šo biedru kvalifikāciju un specialitāti. Gan valdei, gan uzraudzības padomei ir jāpievērš nepārtraukta uzmanība šo biedru prasmēm vai prasmju trūkumam, kā arī iespēju

atrašanai šo biedru tālākai attīstībai un izaugsmei. Tādējādi šajā kodeksā ir ietverti arī noteikumi, atbilstoši kuriem kooperatīvam ir jābūt izstrādātai politikai jauno kandidātu pieņemšanai darbā, apmācībai un uzraudzībai.

1.10. Darba apjoms un uzraudzība

Šis kodekss ir paredzēts kā pamatnostādnes kooperatīviem. Šā kodeksa pamatā ir princips “izpildīt vai paskaidrot”.

Piemēram, atšķirībā no biržā kotētiem uzņēmumiem, kooperatīviem nav obligāti jāsniedz paskaidrojums gada pārskatā, ja tiek pārkāpts kāds princips vai noteikums. Kā minēts iepriekš, pastāv dažādi vadības modeļi, un elastīgais likums par biedrošanos ir radījis atšķirīgus pārvaldības risinājumus, kā arī daudzus biedru līdzdalības variantus. Tādējādi atkāpes no šā kodeksa principa vai noteikuma var būt labi pamatotas. Tomēr paskaidrojuma sniegšana atbilst pašreizējam labas korporatīvās pārvaldības viedoklim. Paskaidrojums kooperatīva tīmekļa vietnē būs pietiekams.

NCR uzraudzīs šā kodeksa ievērošanu reizi divos gados un publicēs rezultātus. NCR uzraudzības mērķis ir veicināt pastāvīgu ideju apmaiņu par kooperatīvo uzņēmējdarbību.

1.11. Konsultatīvā komiteja

Izstrādājot šo NCR Kooperatīvu pārvaldības kodeksa trešo versiju, NCR valde saņēma padomu no komitejas, kuras locekļi bija:

PRIEKŠSĒDĒTĀJS:

Profesors Rūds C. J. Galle

NCR

CITI KOMITEJAS LOCEKĻI:

P. Boers

*Koninklijke Friesland Campina N.V. uzraudzības padomes priekšsēdētājs un
Zuivelcoöperatie Friesland Campina U.A. valdes priekšsēdētājs*

M.A.J. Kremersa

Notāre Stibē

H.T.J.M. van den Houts

Oikocredit U.A. uzņēmuma sekretārs

J.M.M. Megens

NPRC uzraudzības padomes priekšsēdētājs

D. de Lugts

Royal Cosun valdes priekšsēdētājs

A. van Nulands

NCR rīkotājdirektors

L.A. Rudenburga

NCR kooperatīvu konsultante

A.Verhoeffs, CA

Konsultants

Profesors P.M. van der Zandens, CA

Konsultants

2. Darba apjoms un uzraudzība

2.1. Uzraudzības noteikumi

PUNKTS 2.1.1.

Valdes un uzraudzības padome ir atbildīgas par kooperatīva korporatīvās pārvaldības struktūru, un katra valde nodrošina kodeksa principu un noteikumu izpildi, pamatojoties uz tās īpašo lomu un pilnvarām. Valdes šajā sakarā ir atbildīgas biedru kopsapulces/ biedru padomes priekšā. Jebkādas atkāpes no šā kodeksa principiem un noteikumiem tiks skaidri paskaidrotas attiecīgā kooperatīva tīmekļa vietnē.

PUNKTS 2.1.2.

Reizi divos gados NCR uzraudzīs kodeksa ievērošanu. Mērķis ir uzskaitīt kodeksa izmantošanu un paskaidrojumu kvalitāti neatbilstības gadījumā. Tamdēļ NCR nodrošina kooperatīviem pieejamus rīkus, tostarp digitālo kontrolsarakstu. NCR publiski paziņos par tā veiktās uzraudzības rezultātiem.

3. Valde

3.1. Valdes veidošanas principi

- A) Valdes uzdevums ir vadīt kooperatīvu, un tieši, valde ir atbildīga par kooperatīva mērķu, stratēģijas sasniegšanu un saistītā riska profilēšanu, politikas noteikšanu, sagatavošanu un īstenošanu, rezultātu un korporatīvās sociālās atbildības jautājumu risināšanu, kas attiecas uz kooperatīva uzņēmējdarbību.
- B) Valde ir atbildīga par tās vadības darbību uzraudzības padomes priekšā un biedru kopsapulces vai biedru padomes priekšā. Valde regulāri sniegs uzraudzības padomei visu informāciju, kas nepieciešama, lai uzraudzības padome varētu pildīt savus pienākumus.
- C) Valde ir atbildīga par visu attiecīgo noteikumu un tiesību aktu izpildi, ar kooperatīva uzņēmējdarbību un finansēšanu saistīto risku vadību. Valde ziņos un apspriedīs ar uzraudzības padomi un revīzijas komiteju, ja tāda ir izveidota, iekšējām riska vadības un kontroles sistēmām.
- D) Katram valdes loceklim jābūt spējīgam novērtēt vispārējās politikas plašos pamatprincipus un jāpiemīt īpašām zināšanām, kas ir nepieciešamas viņam/ viņai uzticēto pienākumu izpildei valdes pienākumu apraksta ietvaros. Valdes sastāvs būs tāds, lai tā var pienācīgi pildīt savus pienākumus. Valde centīsies veidot daudzveidīgu sastāvu, ņemot vērā tādus faktorus kā dzimums un vecums. Valdes loceklis tiks atkārtoti iecelts amatā tikai pēc rūpīgas izvērtēšanas. Iepriekš minētais raksturojums tiks piemērots arī atkārtotas iecelšanas gadījumā.

3.2. Valdes noteikumi

3.2.1. Valdes loma

PUNKTS 3.2.1.1.

Valde iesniegs uzraudzības padomei apstiprināšanai:

- a) kooperatīva darbības un finanšu mērķus,
- b) stratēģiju šo mērķu sasniegšanai,
- c) parametri, kas jāpiemēro saistībā ar stratēģiju, piemēram, attiecībā uz
- d) finanšu rādītājiem,
- e) korporatīvās sociālās atbildības jautājumiem, kas attiecas uz tā uzņēmējdarbību.
Pamata pozīcijas tiks minētas gada pārskatā.

PUNKTS 3.2.1.2.

Kooperatīvam būs iekšēja riska vadības un kontroles sistēma, kas ir piemērota kooperatīvam. Jebkurā gadījumā kooperatīvs izmantos sekojošus iekšējās riska vadības un kontroles sistēmas rīkus:

- a) kooperatīva darbības un finanšu mērķu riska analīze,
- b) rokasgrāmatas par finanšu pārskatu noformējumu un pārskatu sagatavošanas laikā ievērojamo kārtību,
- c) uzraudzības un ziņošanas sistēma attiecībā uz riska vadību un iekšējo kontroli.

PUNKTS 3.2.1.3.

Gada pārskatā valde nodrošinās:

- a) ar kooperatīvu saistīto galveno risku aprakstu,
- b) finanšu gada galveno risku iekšējās riska vadības un kontroles sistēmu projekta un efektivitātes aprakstu,
- c) finanšu gada laikā atklāto būtisko trūkumu iekšējās riska vadības un kontroles sistēmās aprakstu, jebkādas būtiskas izmaiņas, kas veiktas šajās sistēmās, kā arī jebkādus plānotus uzlabojumus, kā arī apstiprinājumu, ka šie jautājumi ir apspriesti ar uzraudzības padomi un revīzijas komiteju, ja tāda ir izveidota.

Attiecībā uz finanšu pārskatu riskiem valde gada pārskatā norāda, ka iekšējās riska vadības un kontroles sistēmas sniedz pietiekamu pārlicību par to, ka finanšu pārskatos nav nekādu būtisku kļūdu un ka pārskata gadā riska vadības un kontroles sistēmas darbojās pareizi. Valde iesniegs par to skaidru pamatojumu.

PUNKTS 3.2.1.4.

Valde izstrādā kooperatīva ētikas kodeksu. Kooperatīva valdes, uzraudzības padomes, visu biedru un visu darbinieku pienākums ir ievērot šādu kooperatīva ētikas kodeksu.

PUNKTS 3.2.1.5.

Valde sagatavos trauksmes celšanas politiku, lai nodrošinātu darbiniekiem iespēju ziņot par iespējamiem vispārēja, darbības vai finanšu rakstura pārkāpumiem kooperatīvā valdes priekšsēdētājam vai viņa ieceltai amatpersonai, neapdraudot viņu tiesisko stāvokli. Iespējamie pārkāpumi, kas saistīti ar valdes darbību, tiks ziņoti uzraudzības padomes priekšsēdētājam.

PUNKTS 3.2.1.6.

Kooperatīvs izstrādās korporatīvās sociālās atbildības un ilgtspējas politiku. Valde ziņos par šo politiku attiecīgā gada pārskatā par attiecīgo gadu.

PUNKTS 3.2.1.7.

Valde izvieto kooperatīva tīmekļa vietnē šādus dokumentus un nodrošina, ka kooperatīva biedriem un trešajām personām tie ir pieejami:

- a) ētikas kodekss, kas aprakstīts 3.2.1.4. punktā,
- b) trauksmes cēlāju politika, kā aprakstīts 3.2.1.5. punktā,
- c) kooperatīva mērķi, kā aprakstīts 3.2.2.3., 4.2.2.2. un 5.24.1. punktā,
- d) atkāpšanās grafiks, kā aprakstīts 3.2.2.6. un 4.2.2.5. punktā,
- e) iekšējās informācijas apstrādes kārtība, kā aprakstīts 5.2.5.2. punktā,
- f) ikgadējs sociālais gada pārskats, ciktāl tas nav vispārējā gada pārskata neatņemama sastāvdaļa.

Tajā pašā tīmekļa vietnē valde norāda pamatotus iemeslus attiecībā uz NCR Kooperatīvu pārvaldības kodeksa nepiemērošanu un jo īpaši attiecībā uz jebkuru šā kodeksa principu un noteikumu neievērošanu.

3.2.2. Valdes sastāvs

PUNKTS 3.2.2.1.

Kooperatīvā valdē jābūt vismaz diviem valdes locekļiem.

PUNKTS 3.2.2.2.

Gada pārskatā jāiekļauj paziņojums ar sekojošu informāciju par katru valdes locekli:

- a) dzimums,
- b) vecums,
- c) profesija,
- d) galvenais amats,
- e) pilsonība,
- f) citi amati, ciktāl tie attiecas uz valdes locekļa pienākumu izpildi,
- g) sākotnējās iecelšanas datums,
- h) pašreizējais pilnvaru termiņš,
- i) vai viņš/viņa ir kooperatīva biedrs (ar juridiskas personas starpniecību, kurā viņam/viņai ir tieša vai netieša vairākuma kontrole vai citādi).

PUNKTS 3.2.2.3.

Valde sagatavos tās apmēra un sastāva aprakstu, ņemot vērā kooperatīva uzņēmējdarbības mērķus, tā darbības virzienus un valdes locekļu vēlamo pieredzi un kvalifikāciju. Katram valdes loceklim būs nepieciešamas īpašas zināšanas savu pienākumu pildīšanai, un viņiem jānodrošina pietiekami daudz laika viņu pienākumu izpildei. Valde centīsies veidot daudzveidīgu sastāvu, ņemot vērā tādus faktorus kā dzimums un vecums. Vismaz 30% no valdes locekļiem būs sievietes un vismaz 30%

valdes locekļu būs vīrieši. Valdes ieceltajai institūcijai ir jāapstiprina valdes profila mērķi.

PUNKTS 3.2.2.4.

Uzraudzības padomes iecelti valdes locekļi tā dēvētajā izpildvaldes modelī vai plus uzraudzības padome modelī var tikt iecelti uz maksimālo četru gadu termiņu. Šis termiņš var ilgt līdz tās institūcijas nākamajai sanāksmes dienai, kura ir pilnvarota iecelt valdes locekļus pēc četru gadu termiņa beigām. Nav ierobežojuma attiecībā uz to, cik reizes valdes locekļus var atkārtoti iecelt amatā. Valdes locekļa atkārtota iecelšana notiek tikai pēc rūpīgas izvērtēšanas.

PUNKTS 3.2.2.5.

Valdes loceklis, kas ir kooperatīva loceklis (ar juridiskās personas starpniecību, kurā viņam/viņai ir tieša vai netieša vairākuma kontrole vai citādi) un kuru amatā ieeļ biedru kopsapulce vai biedru padome saskaņā ar tā dēvēto tradicionālo modeli, tiek iecelts amatā uz maksimālo četru gadu termiņu. Valdes locekļa atkārtota iecelšana notiek tikai pēc rūpīgas izvērtēšanas. Maksimālais termiņš ir divpadsmit gadi. Šo termiņu var pagarināt līdz nākamās biedru kopsapulces vai biedru padomes kopsapulces dienai.

PUNKTS 3.2.2.6.

Ja valde sastāv no viena vai vairākiem valdes locekļiem, kā aprakstīts 3.2.2.5. punktā, valde sastāda atkāpšanās grafiku, lai cik vien iespējams izvairītos no situācijas, ka daudzi valdes locekļi atkāpjas no amata vienlaicīgi. Institūcijai, kas ir pilnvarota iecelt valdes locekļus, ir jāapstiprina šāds atkāpšanās grafiks.

PUNKTS 3.2.2.7.

Pirms pieņemt citu amatu citā juridiskā personā, valdes locekļi informē par šādu nodomu uzraudzības padomes priekšsēdētāju. Ciktāl, pēc uzraudzības padomes priekšsēdētāja domām, amata pieņemšanai ir būtiska nozīme valdes loceklim un/vai kooperatīvam, valdes loceklis var pieņemt šo amatu tikai pēc tam, kad uzraudzības padome ir devusi savu piekrišanu.

PUNKTS 3.2.2.8.

Valde nodrošinās, ka kooperatīvam ir politika attiecībā uz to jauno kooperatīva biedru uzņemšanu, kuri vēlētos kvalificēties valdes locekļa un/vai uzraudzības padomes locekļa amatam. Turklāt valde nodrošinās, ka šie jaunie kooperatīva biedri saņem pienācīgu apmācību un orientāciju par kooperatīvu.

3.2.3. Izglītība

PUNKTS 3.2.3.1.

Valde veic ikgadēju pārbaudi, lai apzinātu jebkādus aspektus, saistībā ar kuriem valdes locekļiem ir nepieciešama turpmāka apmācība vai izglītība viņu pilnvaru termiņā.

Šajā ziņā kooperatīvam būs veicinoša loma.

Valdes locekļi, kuri ir kooperatīva locekļi (ar juridiskās personas starpniecību, kurā viņam/viņai ir tieša vai netieša vairākuma kontrole vai citādi) un kurus ir iecēlusi biedru kopsapulce vai biedru padome saskaņā ar tā dēvēto tradicionālo modeli, pēc iecelšanas amatā noklausīsies vismaz oficiālas ievadīšanas programmu. Šajā oficiālas ievadīšanas programmā uzmanība tiek pievērsta vismaz vispārējiem finanšu un juridiskajiem jautājumiem, kooperatīva finanšu pārskatiem, kooperatīva un tā uzņēmējdarbības specifiskajiem aspektiem, kā arī attiecīgā valdes locekļa pienākumiem. Ja nepieciešams un apspriežoties ar valdes priekšsēdētāju, iepriekš minētajā oficiālas ievadīšanas programmā var piedalīties citas personas, kas nav iepriekšminētie valdes locekļi.

3.2.4. Atalgojums

PUNKTS 3.2.4.1.

Atalgojuma līmenis un struktūra, ko valdes locekļi saņem no kooperatīva par savu darbu, būs tādi, lai varētu pieņemt darbā un saglabāt kvalificētus un pieredzējušus vadītājus. Nosakot kopējo atalgojumu, tiks ņemta vērā tā ietekme uz kooperatīva atalgojuma atšķirībām.

Uzraudzības padome noteiks atsevišķu valdes locekļu atalgojumu pēc atalgojuma komitejas priekšlikuma, ja šāda komiteja ir izveidota.

PUNKTS 3.2.4.2.

Pirms atalgojuma politikas izstrādāšanas un atsevišķu valdes locekļu atalgojuma noteikšanas uzraudzības padome analizēs mainīgo atalgojuma komponentu mērķus, ņemot vērā kooperatīva ilgtermiņa mērķus.

PUNKTS 3.2.4.3.

Uzraudzības padome nosaka valdes locekļu atalgojuma līmeni un struktūru, atsaucoties uz veikto scenāriju analīzi un pienācīgi ņemot vērā kooperatīva atalgojuma atšķirības.

PUNKTS 3.2.4.4.

Ja pastāv mainīgā atalgojuma komponente, uzraudzības padomei ir tiesības koriģēt nosacīti piešķirtā atalgojuma mainīgo lielumu uz leju vai uz augšu, ja, pēc uzraudzības padomes domām, tas radītu negodīgu rezultātu ārkārtas apstākļu dēļ laikposmā, kurā ir sasniegti vai būtu bijis jāsasniegt iepriekš noteiktie darbības kritēriji.

PUNKTS 3.2.4.5.

Ja atalgojuma sistēmā ir iekļauta mainīgā atalgojuma komponente, uzraudzības padome var pilnībā vai daļēji piedzīt no valdes locekļiem jebkādu mainīgo atalgojuma komponenti, ciktāl tā bijusi piešķirta, pamatojoties uz nepareiziem finanšu vai citiem rādītājiem par to mērķu sasniegšanu, uz kuriem tiek balstīta mainīgā atalgojuma komponente, vai ir atkarībā no tiem apstākļiem, kas ietekmē mainīgo atalgojuma komponenti.

PUNKTS 3.2.4.6.

Kooperatīvs nedrīkst piešķirt tā valdes locekļiem nekādus personīgus aizdevumus, galvojumus vai tamlīdzīgi, ja vien tas nenotiek parastā uzņēmējdarbības praksē un saskaņā ar noteikumiem un nosacījumiem, kas attiecas uz visu personālu un/vai (citiem) biedriem un pēc uzraudzības padomes apstiprinājuma saņemšanas. Aizdevumu atlaidi nedrīkst piešķirt.

PUNKTS 3.2.4.7.

Atalgojums valdes loceklim atlaišanas gadījumā tiek noteikts maksimums attiecīgā valdes locekļa 1 gada atalgojuma apmērā. Jebkura mainīgā atalgojuma komponente netiek ņemta vērā.

3.2.5. Interēšu konflikts

PUNKTS 3.2.5.1.

Jāizvairās no jebkāda interēšu konflikta vai acīmredzama interēšu konflikta starp kooperatīvu un valdes locekļiem. Lēmumu pieņemšanai par darījumu uzsākšanu, kuros valdes locekļiem rastos interēšu konflikts, nepieciešams uzraudzības padomes apstiprinājums.

PUNKTS 3.2.5.2.

Līgumiem ar tāda tipa valdes locekļiem, kas tiek noslēgti arī ar (citiem) kooperatīva biedriem, vai līgumiem ar juridiskām personām, kurās attiecīgajam valdes loceklim ir tieša vai netieša vairākuma kontrole, arī ir jāsaņem uzraudzības padomes apstiprinājums, ja ir panākta vienošanās par šāda līguma noteikumiem un nosacījumiem, kuri atšķiras no parastās prakses kooperatīvā.

PUNKTS 3.2.5.3.

Jebkurā gadījumā visi darījumi, kuros valdes locekļiem rastos interēšu konflikts, ir jāsaņem ar noteikumiem un nosacījumiem, kas šajā nozarē ir parastā prakse.

PUNKTS 3.2.5.4.

Valdes loceklis nekavējoties ziņo par jebkuru interēšu konfliktu vai iespējamu interēšu konfliktu uzraudzības padomes priekšsēdētājam un pārējiem valdes locekļiem un sniedz visu attiecīgo informāciju. Uzraudzības padome nolemj, bez attiecīgā valdes locekļa klātbūtnes, vai pastāv interēšu konflikts un vai uzraudzības padome vēlas apstiprināt darījuma īstenošanu.

Ja nav iecelta uzraudzības padome, valdes loceklis ziņo par jebkādiem šādiem interēšu konfliktiem biedru kopsapulces priekšsēdētājam vai biedru padomes priekšsēdētājam, kurš nolemj, vai pastāv interēšu konflikts. Ja valdes loceklis, kurš ziņo par iespējamu interēšu konfliktu, vienlaikus ir arī biedru kopsapulces priekšsēdētājs vai biedru padomes priekšsēdētājs, viņš/viņa ziņo par interēšu konfliktu biedru kopsapulces priekšsēdētāja vietniekam vai biedru padomes priekšsēdētāja vietniekam, ja vien nav noteikts citādi kooperatīva statūtos un/vai ētikas kodeksā.

PUNKTS 3.2.5.5.

Valdes loceklis nedrīkst piedalīties nekādā apspriedē vai lēmuma pieņemšanā, kas skar kādu jautājumu vai darījumu, saistībā ar kuru viņam/viņai ir radies interešu konflikts. Ja galu galā neviens no valdes locekļiem nevar piedalīties lēmumu pieņemšanā, uzraudzības padome, biedru kopsapulce vai biedru padome var dot savu piekrišanu valdei tomēr piedalīties apspriedē vai lēmuma pieņemšanā.

4. Uzraudzības padome

4.1. Uzraudzības padomes principi

- A) Uzraudzības padomes uzdevums ir uzraudzīt valdes politiku un kooperatīva un tā saistīto uzņēmumu vispārējās lietas, kā arī palīdzēt valdei, sniedzot konsultācijas.
- B) Pildot savus pienākumus, uzraudzības padome vadās pēc kooperatīva un tā saistīto uzņēmumu interesēm un ņem vērā attiecīgās kooperatīva biedru un citu ieinteresēto personu intereses. Uzraudzības padome arī pienācīgi ievēro korporatīvās sociālās atbildības jautājumus, kas attiecas uz uzņēmējdarbību.
- C) Uzraudzības padome ir atbildīga par savas darbības kvalitāti.
- D) Katram uzraudzības padomes loceklim jābūt spējīgam novērtēt vispārējās politikas plašos pamatprincipus un jāpiemīt īpašām zināšanām, kas ir nepieciešamas viņam/viņai uzticēto pienākumu izpildei uzraudzības padomes pienākumu apraksta ietvaros. Uzraudzības padomes sastāvs būs tāds, lai tā var pienācīgi pildīt savus pienākumus. Uzraudzības padome centīsies veidot daudzveidīgu sastāvu, ņemot vērā tādus faktorus kā dzimums un vecums. Uzraudzības padomes loceklis tiks atkārtoti iecelts amatā tikai pēc rūpīgas izvērtēšanas. Iepriekš minētais raksturojums tiks piemērots arī atkārtotas iecelšanas gadījumā.

4.2. Uzraudzības padomes noteikumi

4.2.1. Uzraudzības padomes loma

PUNKTS 4.2.1.1.

Valdes darbības uzraudzība no uzraudzības padomes puses ietver sekojošo:

- a) kooperatīva mērķu sasniegšana,
- b) korporatīvā stratēģija un uzņēmējdarbībai raksturīgie riski,
- c) iekšējās riska vadības un kontroles sistēmu plānošana un efektivitāte,
- d) finanšu pārskatu sagatavošanas process,
- e) primāro un sekundāro tiesību aktu ievērošana,
- f) attiecības ar biedriem,
- g) korporatīvās sociālās atbildības jautājumi, kas attiecas uz kooperatīva uzņēmējdarbību.

PUNKTS 4.2.1.2.

Uzraudzības padome un tās atsevišķi locekļi ir atbildīgi par visas informācijas iegūšanu no valdes un ārējā revidenta, kas uzraudzības padomei ir nepieciešama, lai pienācīgi pildītu savus pienākumus kā uzraudzības iestāde. Ja uzraudzības padome uzskata par vajadzīgu, tā var iegūt informāciju no kooperatīva amatpersonām un ārējiem konsultantiem. Kooperatīvs nodrošinās šim nolūkam nepieciešamos līdzekļus.

Uzraudzības padome var pieprasīt, lai tās sanāksmēs piedalītos atsevišķas amatpersonas un ārējie konsultanti.

PUNKTS 4.2.1.3.

Vismaz reizi gadā uzraudzības padome apspriedīs korporatīvo stratēģiju un galvenos uzņēmējdarbības riskus, operatīvo risku sistemātisku analīzi un attiecīgo risku mazināšanu, vadības veiktā iekšējās riska vadības un kontroles sistēmas plānošanas un efektivitātes novērtējuma rezultātus, kā arī jebkādas būtiskas izmaiņas iepriekšminētajā. Atsauce uz šīm apspriedēm tiks norādīta uzraudzības padomes ziņojumā.

PUNKTS 4.2.1.4.

Uzraudzības padome vismaz reizi gadā savstarpēji, tas ir, bez valdes klātbūtnes, pārrunā savu darbību, funkcionēšanu, tās atsevišķu komiteju un atsevišķu tās locekļu darbību, kā arī secinājumus, kas jāizdara, pamatojoties uz apspriestajiem jautājumiem. Tiks apspriests arī vēlamais uzraudzības padomes darbības profils, sastāvs un kompetence. Turklāt uzraudzības padome vismaz reizi gadā apspriedīs bez valdes klātbūtnes gan valdes kā kooperatīva institūcijas darbību, gan valdes atsevišķu locekļu sniegumu, kā arī secinājumus, kas jāizdara, pamatojoties uz apspriestajiem jautājumiem. Uzraudzības padomes ziņojumā tiks izklāstīts, kā ir veikts uzraudzības padomes darbības, tās atsevišķu komiteju un atsevišķu uzraudzības padomes locekļu darbības novērtējums.

PUNKTS 4.2.1.5.

Kooperatīva gada pārskatos tiek iekļauts uzraudzības padomes ziņojums, kurā uzraudzības padome ziņo par savu darbību pārskata gadā. Ziņojumā ir iekļauti arī nepieciešamie ziņojumi par šā kodeksa noteikumu ievērošanu.

PUNKTS 4.2.1.6.

Pienākumu sadalījums uzraudzības padomē un padomes darba metode tiks noteiktas darba uzdevumos. Uzraudzības padomes darba uzdevumi ietver punktu attiecībā uz padomes attiecībām ar valdi, biedru kopsapulci un/vai biedru padomi un centrālo darba padomi vai darba padomi. Neskarot pienākumu sadalījumu un darba metodi, kas noteikti padomes darba uzdevumos, katrs uzraudzības padomes loceklis ir atbildīgs par uzraudzības padomes veicamo uzraudzību kooperatīva priekšā.

PUNKTS 4.2.1.7.

Uzraudzības padomes priekšsēdētājs nodrošina, ka:

- a) uzraudzības padomes locekļi iepazīstas ar oficiālas ievadīšanas un izglītības programmu vai mācību kursu,
- b) uzraudzības padomes locekļi savlaicīgi saņem visu informāciju, kas ir nepieciešama viņu pienākumu pienācīgai izpildei,
- c) uzraudzības padomei ir pietiekami daudz laika apspriešanai un lēmumu pieņemšanai,
- d) visas uzraudzības padomes komitejas pienācīgi darbojas,
- e) valdes locekļu un uzraudzības padomes locekļu sniegumus tiek novērtēts vismaz reizi gadā,
- f) uzraudzības padome ievēlē priekšsēdētāja vietnieku,
- g) uzraudzības padome uztur pienācīgu kontaktu ar valdi un darba padomi (vai centrālo darba padomi).

PUNKTS 4.2.1.8.

Uzraudzības padomei palīdz sekretārs. Sekretārs nodrošina, ka tiek ievērotas pareizas procedūras un ka uzraudzības padome darbojas saskaņā ar tās likumā noteiktajiem pienākumiem un statūtos atrunātajām saistībām. Sekretārs palīdzēs uzraudzības padomes priekšsēdētājam faktiskajā uzraudzības padomes lietu organizēšanā (informācija, darba kārtība, novērtējums, apmācības programma utt.). Sekretāru pēc uzraudzības padomes ieteikuma vai citādi ieceļ amatā un atbrīvo no amata valde pēc uzraudzības padomes apstiprinājuma saņemšanas.

4.2.2. Uzraudzības padomes sastāvs

PUNKTS 4.2.2.1.

Uzraudzības padomes ziņojumā tiks iekļauta šāda informācija par katru uzraudzības padomes locekli:

- a) dzimums,
- b) vecums,
- c) profesija,
- d) galvenais amats,
- e) pilsonība,
- f) citi amati, ciktāl tie attiecas uz uzraudzības padomes locekļa pienākumu izpildi,
- g) sākotnējās iecelšanas datums,
- h) pašreizējais pilnvaru termiņš,
- i) vai viņš/viņa ir kooperatīva biedrs (ar juridiskas personas starpniecību, kurā viņam/viņai ir tieša vai netieša vairākuma kontrole vai citādi).

PUNKTS 4.2.2.2.

Uzraudzības padome sagatavos tās apmēra un sastāva aprakstu, ņemot vērā kooperatīva uzņēmējdarbības mērķus, tā darbības virzienus un uzraudzības padomes locekļu vēlamo pieredzi un kvalifikāciju. Katram padomes loceklim būs nepieciešamas īpašas zināšanas savu pienākumu pildīšanai, un viņiem jānodrošina pietiekami daudz

laika viņu pienākumu izpildei.

Uzraudzības padome centīsies veidot daudzveidīgu sastāvu, ņemot vērā tādas faktorus kā dzimums un vecums. Vismaz 30% no uzraudzības padomes locekļiem būs sievietes un vismaz 30% uzraudzības padomes locekļu būs vīrieši. Uzraudzības padomes sastāva aprakstu apstiprinās biedru kopsapulce vai biedru padome.

PUNKTS 4.2.2.3.

Vismaz viens uzraudzības padomes loceklis būs finanšu un ekonomikas jomas eksperts.

PUNKTS 4.2.2.4.

Personu var iecelt uzraudzības padomē ne vairāk kā trīs reizes uz četrus gadu termiņu. Šis pilnvaru termiņš var ilgt līdz tās institūcijas nākamajai sanāksmes dienai, kura ir pilnvarota iecelt uzraudzības padomes locekļus pēc četrus gadu termiņa beigām.

PUNKTS 4.2.2.5.

Uzraudzības padome izstrādās atkāpšanās grafiku, lai cik vien iespējams izvairītos no situācijas, ka daudzi uzraudzības padomes locekļi atkāpjas no amata vienlaicīgi.

PUNKTS 4.2.2.6.

Uzraudzības padomes loceklis atkāpjas no amata nepietiekamas izpildes gadījumā vai, ja pēc uzraudzības padomes uzskatiem tas tiek pieņemts par nepieciešamu citu iemeslu dēļ.

PUNKTS 4.2.2.7.

Pirms pieņemt amatu citā juridiskā personā, uzraudzības padomes locekļi informē par šādu nodomu uzraudzības padomes priekšsēdētāju. Ciktāl pēc uzraudzības padomes priekšsēdētāja domām, amata pieņemšanai ir būtiska nozīme uzraudzības padomes loceklim un/vai kooperatīvam, uzraudzības padomes loceklis var pieņemt šo amatu tikai pēc tam, kad uzraudzības padome ir devusi savu piekrišanu. Ja padomes priekšsēdētājs plāno pieņemt amatu citā juridiskajā personā, viņš informē par šādu nodomu uzraudzības padomes priekšsēdētāja vietnieku. Priekšsēdētāja vietnieks izvērtēs, vai amata pieņemšanai ir vai nav būtiskas nozīmes uzraudzības padomes loceklim un/vai kooperatīvam. Pēc tam uzraudzības padome apstiprinās vai neapstiprinās, ja vien kooperatīva statūtos un/vai ētikas kodeksā nav noteikts citādi.

PUNKTS 4.2.2.8.

Uzraudzības padome apsvērs iespēju, izmantojot savus resursus, izveidot revīzijas komiteju, atalgojuma komiteju un atlases un iecelšanas komiteju.

PUNKTS 4.2.2.9.

Ja tiek izveidota revīzijas komiteja, tā jebkurā gadījumā koncentrēsies uz valdes darbības uzraudzību attiecībā uz:

- i. iekšējās riska vadības un kontroles sistēmu darbību, ieskaitot attiecīgo noteikumu un tiesību aktu izpildes uzraudzību, kā arī ētikas kodeksu darbības uzraudzību,
- ii. kooperatīva finanšu informācijas sniegšanu (grāmatvedības politikas izvēle, jaunu noteikumu piemērošana un ietekmes novērtējums, ieskats finanšu pārskatos paredzētos posteņos, prognozes, iekšējo un ārējo revidentu darbs utt.),
- iii. atbilstība iekšējo un ārējo revidentu ieteikumiem un novērojumiem,
- iv. iekšējās revīzijas loma un darbība,
- v. kooperatīva politika nodokļu plānošanā,
- vi. attiecības ar ārējo revidentu, tai skaitā viņa/s neatkarība, atalgojums un jebkuri ne ar revīziju saistīti pakalpojumi kooperatīvam,
- vii. kooperatīva finansēšana,
- viii. informācijas un komunikācijas tehnoloģiju pielietošana.

Pat ja ir izveidota revīzijas komiteja, uzraudzības padome joprojām ir atbildīga par valdes uzraudzību attiecībā uz iepriekš minētajiem jautājumiem. Revīzijas komitejas sanāksmes tiks protokolētas. Šie protokoli vienmēr tiks pievienoti uzraudzības padomes darba kārtībai.

PUNKTS 4.2.2.10.

Vismaz viens revīzijas komitejas loceklis būs finanšu un ekonomikas jomas eksperts.

PUNKTS 4.2.2.11.

Ja tiek dibināta atalgojuma komiteja, tai var būt šādi pienākumi:

- a) iesniegt priekšlikumu uzraudzības padomei par atalgojuma politiku, kas jāīsteno,
- b) iesniegt priekšlikumu par atsevišķu valdes locekļu atalgojumu, lai to pieņemtu uzraudzības padome. Šāds priekšlikums jebkurā gadījumā attieksies uz atalgojuma struktūru un fiksētā atalgojuma apmēru, piešķirtām mainīgajām atalgojuma komponentēm, tiesībām uz pensiju, atlaišanas pabalstiem un citiem piešķirtās kompensācijas veidiem, kā arī izpildes kritērijiem un to piemērošanu.

Pat ja ir izveidota atalgojuma komiteja, uzraudzības padome joprojām ir atbildīga par valdes uzraudzību attiecībā uz iepriekš minētajiem jautājumiem..

PUNKTS 4.2.2.12.

Ja ir izveidota atlases un iecelšanas komiteja, tā jebkurā gadījumā koncentrēsies uz:

- a) uzraudzības padomes locekļu un valdes locekļu atlases kritēriju un iecelšanas kārtības izstrādi,
- b) regulāru uzraudzības padomes un valdes lieluma un sastāva izvērtēšanu, kā arī

- priekšlikumu sagatavošanu par uzraudzības padomes un valdes sastāva aprakstu,
- c) regulāru atsevišķu uzraudzības padomes locekļu un valdes locekļu darbības novērtēšanu un rezultātu paziņošanu uzraudzības padomei un valdei,
 - d) priekšlikumu par iecelšanu amatā un atkārtotu iecelšanu pieņemšanu,
 - e) valdes politikas uzraudzīšanu attiecībā uz augstākās vadības atlases kritērijiem un iecelšanas kārtību.

Pat ja ir izveidota atlases un iecelšanas komiteja, uzraudzības padome joprojām ir atbildīga par valdes uzraudzību attiecībā uz iepriekš minētajiem jautājumiem.

PUNKTS 4.2.2.13.

Deleģētam uzraudzības padomes loceklim (*gedelegeerd commissaris*) ir īpaši pienākumi. Deleģēšanas apjoms nedrīkst pārsniegt pašas uzraudzības padomes pienākumus un nedrīkst ietvert kooperatīva vadības funkciju. Pienākumi var būt saistīti ar intensīvāku uzraudzību un konsultāciju sniegšanu, kā arī regulārākas konsultācijas ar valdi. Deleģētajam pienākumam ir tikai pagaidu raksturs, un tas nedrīkst mazināt uzraudzības padomes lomu un pilnvaras. Deleģētais uzraudzības padomes loceklis joprojām ir uzraudzības padomes loceklis.

PUNKTS 4.2.2.14.

Uzraudzības padomes loceklis, kurš uz laiku ieņem vietu valdē valdes locekļu prombūtnes vai diskvalifikācijas gadījumā, uz laiku atkāpjas no uzraudzības padomes, lai uzsāktu pildīt vadības pienākumus.

4.2.3. Izglītība

PUNKTS 4.2.3.1.

Pēc iecelšanas amatā visi uzraudzības padomes locekļi noklausīsies oficiālas ievadīšanas programmu, kas katrā ziņā aptver vispārējos finanšu un juridiskos jautājumus, kooperatīva finanšu pārskatus, kooperatīva un tā uzņēmējdarbības specifiskos aspektus, kā arī attiecīgā uzraudzības padomes locekļa pienākumus. Uzraudzības padome veic ikgadēju pārbaudi, lai apzinātu jebkādus aspektus, saistībā ar kuriem uzraudzības padomes locekļiem ir nepieciešama turpmāka apmācība vai izglītība viņu pilnvaru termiņā. Šajā ziņā kooperatīvam būs veicinoša loma.

4.2.4. Atalgojums

PUNKTS 4.2.4.1.

Biedru kopsapulce vai biedru padome nosaka uzraudzības padomes locekļu atalgojumu. Atlīdzība nav atkarīga no kooperatīva darbības rezultāta.

4.2.5 Interesešu konflikts

PUNKTS 4.2.5.1.

Jāizvairās no jebkāda interesešu konflikta vai acīmredzama interesešu konflikta starp kooperatīvu un uzraudzības padomes locekļiem. Lēmumu pieņemšanai par darījumu uzsākšanu, kuros uzraudzības padomes locekļiem rastos interesešu konflikts,

nepieciešams uzraudzības padomes apstiprinājums.

PUNKTS 4.2.5.2.

Līgumiem ar uzraudzības padomes locekļiem, kas ir līdzīgi (citiem) kooperatīva biedriem, vai līgumiem, kuri tiek noslēgti ar juridiskām personām, kurās attiecīgajam uzraudzības padomes loceklim ir tieša vai netieša vairākuma kontrole, ir jāsaņem uzraudzības padomes apstiprinājums, ja ir panākta vienošanās par šāda līguma noteikumiem un nosacījumiem, kuri atšķiras no parastās prakses kooperatīvā.

PUNKTS 4.2.5.3.

Jebkurā gadījumā visi darījumi, kuros uzraudzības padomes locekļiem rastos interešu konflikts, ir jāaskāņo ar noteikumiem un nosacījumiem, kas attiecīgajā nozarē ir parastā prakse.

PUNKTS 4.2.5.4.

Uzraudzības padomes loceklis nekavējoties ziņo par jebkuru interešu konfliktu vai iespējamu interešu konfliktu uzraudzības padomes priekšsēdētājam un pārējiem valdes locekļiem un sniedz visu attiecīgo informāciju.

Uzraudzības padome nolemj, bez attiecīgā uzraudzības padomes locekļa klātbūtnes, vai pastāv interešu konflikts un vai uzraudzības padome vēlas apstiprināt darījuma īstenošanu.

PUNKTS 4.2.5.5.

Uzraudzības padomes nedrīkst piedalīties nekādā apspriedē vai lēmuma pieņemšanā, kas skar kādu jautājumu vai darījumu, saistībā ar kuru viņam/viņai ir radies interešu konflikts. Ja galu galā neviens no uzraudzības padomes locekļiem nevar piedalīties lēmumu pieņemšanā, biedru kopsapulce vai biedru padome var dot savu piekrišanu uzraudzības padomei tomēr piedalīties apspriedē vai lēmuma pieņemšanā.

PUNKTS 4.2.5.6.

Uzraudzības padome ir atbildīga kooperatīva priekšā par lēmumu pieņemšanu interešu konfliktu gadījumos attiecībā uz valdes locekļiem, uzraudzības padomes locekļiem un ārējo reidentu.

5. Biedri

5.1. Biedru dalības principi

- A) Labai kooperatīvās uzņēmējdarbības praksei ir nepieciešama pilnvērtīga biedru līdzdalība lēmumu pieņemšanā nodaļās, vietās, novados, biedru padomē un/vai biedru kopsapulcē. Kooperatīva interesēs ir pēc iespējas plašāka biedru līdzdalība lēmumu pieņemšanas procesā. Biedru kopsapulcei vai biedru padomei ir jābūt spējīgām ietekmēt valdes un uzraudzības padomes politikas tādā veidā, lai kooperatīvā pienācīgi pildītu pienākumu pārbaužu un līdzsvara sistēmā.
- B) Biedru kontrolei ir jāatbalsta sekmīga kooperatīvā uzņēmējdarbība. Lai

konstruktīvi izmantotu savas kontroles tiesības, biedriem ir jābūt pieejamai pareizai un atbilstošai informācijai. Tamdēļ izšķiroša nozīme ir efektīvai saziņai. Kontroles apjomam dažādos aspektos ir jāatbilst iesaistīšanās un savstarpīguma pakāpei, piemēram, attiecībā uz biedru pienākumiem tādu faktoru ziņā kā finansējums, piegādes un iepirkums.

- C) Valdes lēmumi par būtiskām izmaiņām kooperatīva vai tā darbības identitātē vai raksturā būs jānodod biedru kopsapulcei vai biedru padomei apstiprināšanai.
- D) Biedri rīkosies atbilstoši saprātīguma un taisnīguma principiem un saskaņā ar kooperatīva ētikas kodeksu attiecībās ar kooperatīvu, kooperatīva institūcijām un citiem biedriem.

5.2. Biedru noteikumi

5.2.1. Pabalstu politika un izpildes apstiprināšana

PUNKTS 5.2.1.1.

Kooperatīva rezerves un izpildes apstiprināšanas politika (rezervju apmērs un to izmantošana, maksājumu apmērs, atmaksājumi un atlaides biedriem) tiek izskatīta un uzskaitīta kā atsevišķs biedru kopsapulces vai biedru padomes darba kārtības punkts.

PUNKTS 5.2.1.2.

Par valdes ieviesto politiku apstiprināšanu (valdes locekļu atbrīvošana no atbildības) un uzraudzības padomes veiktās uzraudzības apstiprināšanu (uzraudzības padomes locekļu atbrīvošana no atbildības) balso atsevišķi biedru kopsapulcē vai biedru padomē.

5.2.2 Informācijas nodrošināšana dalībniekiem

PUNKTS 5.2.2.1.

Valde un uzraudzības padome savlaicīgi nodrošina biedru kopsapulcei vai biedru padomei visu informāciju, kas tai ir nepieciešama savu pilnvaru īstenošanai.

PUNKTS 5.2.2.2.

Valde un uzraudzības padome nodrošina biedru kopsapulcei vai biedru padomei visu pieprasīto informāciju, ja vien tas nav pretrunā ar kooperatīva sevišķi svarīgajām interesēm. Ja valde un uzraudzības padome atsaucas uz primārajām interesēm, tām ir jāiesniedz pamatojums.

PUNKTS 5.2.2.3.

Valdes locekļi ir atbildīgi par biedriem atklāto (finanšu) pārskatu kvalitāti un pilnīgumu. Uzraudzības padome nodrošina, ka valde izpilda šo pienākumu.

5.2.3. Ārējais revidents

PUNKTS 5.2.3.1.

Ārējo revidentu ieceļ biedru kopsapulce vai biedru padome. Uzraudzības

padome izvirza kandidātu šim amatam un valde konsultē uzraudzības padomi par šo kandidatūru.

PUNKTS 5.2.3.2.

Valde uzaicina ārējo revidentu apmeklēt biedru kopsapulci vai biedru padomes sanāksmi, kurā tiek izskatīti gada pārskati. Ārējā revidenta klātbūtne biedru kopsapulcē vai biedru padomes sanāksmē nemazina valdes un uzraudzības padomes vispārējo pienākumu sniegt pārskatu biedru kopsapulcei vai biedru padomei vai valdes un uzraudzības padomes pienākumu nodrošināt visu pieprasīto informāciju biedru kopsapulcei vai biedru padomei (ja vien nav svarīga iemesla to nedarīt). Ārējam revidentam var uzdot jautājumus tikai saistībā ar viņa revīziju un revīzijas ziņojumu. Galvenā atbildība par finanšu pārskatu saturu ir valdes pienākums.

PUNKTS 5.2.3.3.

Vismaz reizi četros gados uzraudzības padome un revīzijas komiteja (ja tāda ir izveidota) veic rūpīgu ārējā revidenta darbības novērtējumu dažādās struktūrās un dažādos amatos, kādās ārējais revidents darbojas.

Galvenie šā novērtējuma secinājumi tiks paziņoti vispārējai biedru kopsapulcei/locekļu padomei, lai novērtētu ārējā revidenta kandidatūru nozīmēšanai amatā.

5.2.4. Biedru padome

PUNKTS 5.2.4.1.

Ja trīs gadus pēc kārtas:

- i) kooperatīva sastāvā ir vairāk nekā 500 cilvēku un/vai
- ii) biedru kopsapulces apmeklētība ir mazāka par 50% no kooperatīva biedru kopskaita, valde sagatavo priekšlikumu biedru kopsapulcei par statūtu grozīšanu, lai ļautu izveidot biedru padomi. Tas ir biedru kopsapulces pilnvarās.

Ja saskaņā ar tā statūtiem kooperatīvā ir dibināta biedru padome, biedru padome ierosina biedru padomes lielumu un sastāvu, kam ir jāatspoguļo biedru sastāvs, cenšoties nodrošināt ļoti kvalificētu un daudzveidīgu sastāvu.

5.2.5. Iekšējās informācijas ļaunprātīga izmantošana

PUNKTS 5.2.5.1.

Izlemjot par to, vai turpināt vai neturpināt darījumu ar kooperatīvu un/vai citiem biedriem, valdes locekļi, uzraudzības padomes locekļi un/vai biedri neizmanto ļaunprātīgi informāciju, kuru viņi ir ieguvuši kā puses, kas ir iesaistītas kooperatīva ikdienas darbībā vai ikdienas darbības noteikšanā, darbības uzraudzībā un vispārējo jautājumu risināšanā, vai citādā veidā izrietoša no viņu tiešās iesaistīšanās kooperatīva uzņēmējdarbībā, kamēr šī informācija nav (vēl) vispārzināma citiem biedriem. Šie biedri neizplatīs šo informāciju, ciktāl attiecīgo informāciju var uzskatīt par informāciju, kuru nav paredzēts darīt zināmu (citiem) biedriem.

PUNKTS 5.2.5.2.

Ciktāl kooperatīvs izsniedz sertifikātus, līdzdalības tiesības vai citus apgrozāmos instrumentus kā līdzdalības apliecinājumu līdzdalībai kooperatīva kapitālā, valde izstrādā noteikumu kopumu, kas vērsts uz iekšējās informācijas ļaunprātīgas izmantošanas novēršanu šo instrumentu, līdzdalības tiesību vai citu apgrozāmo instrumentu apgrozībā.

Adrese: Groenmarktstraat 37, 3521 AV Utrehta, Nīderlande

Tālrunis: +31 (0)30- 284 04 90

E-pasts: ncr@cooperatie.nl

Twitter: @NCR_Coop

www.cooperatie.nl